

України: зокрема, в Америці та Європі. У російській історіографії Мазепа сприймається переважно як зрадник держави. В Україні Іван Мазепа вважається національним героєм. Український історик М. С. Грушевський охарактеризував перехід Мазепи до шведів так: «Політичний крок Мазепи був роздутий як вчинок небувалий та надзвичайний. Але насправді у цьому вчинку Мазепи та його однодумців не було нічого надзвичайного, нічого нового». До таких характеристик приєднуються і деякі російські історики. Вони пояснюють перехід Мазепи до шведів загрозою шведського вторгнення та недостатнім часом на підготовку оборони Лівобережжя російською армією, і що цей перехід був «відчайдушний кидок за примарною незалежністю».

Іван Мазепа – досить суперечлива особистість в українській історії. Мусимо визнати, що для України він зробив чимало. Період його правління характеризувався відродженням гетьманської України, передусім Києва – її духовного центру, розвитком культури, а також піднесенням соціального та релігійного життя. За його гетьманства активно видавалися українські твори. В історії України не часто таке спостерігалось, за сприяння Івана Мазепи в Україні того часу почалось "культурне відродження", яке охопило не тільки мистецтво та архітектуру, а й філософію, теологію, літературу та науку. Цікаво, що у той час якраз виник новий напрям в українському мистецтві – українське барокко, яке ще називали мазепинським.

Гетьман Війська Запорозького Іван Мазепа дійсно заслуговує пошани, так як він був дуже талановитим воїном, досвідченим дипломатом, людина з багатим внутрішнім світом, яким розумом та ерудованою вдачею. Інтелектуал Іван Мазепа та його біографія займає цілком законне місце, так як він зробив багато чого для нашої України.

Калініченко Артем Сергійович
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.
Державний біотехнологічний університет

СИМОН ПЕТЛЮРА: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

1879, 22 травня – у Полтаві народився Симон Петлюра, журналіст, літературний і театральний критик, діяч, що став символом українського визвольного руху. Голова Директорії, Головний Отаман військ і флоту УНР. Народився в сім'ї міщан козацького походження.

Початкову освіту здобув у церковно-парафіяльній школі. 1895 року вступив до Полтавської духовної семінарії. Захоплювався історією, хоромим співом, грою на скрипці, літературою. Гарно співав, грав у виставах. Світогляд юнака формувався під впливом Шевченкового «Кобзаря», творів Котляревського й історичної літератури. Із 1898-го належав до таємного українського самоосвітнього гуртка, 1900 року познайомився із харківським адвокатом Миколою Міхновським, автором брошури «Самостійна Україна». Петлюра стає активним членом Революційної української партії. 1901-го брав участь у Всеукраїнському студентському з'їзді, представляв громаду духовної семінарії. у 1901 р. Виключений з семінарії через революційний і "мазепинський" дух – участь в організації виступу в семінарії композитора Миколи Лисенка.

Рятуючись від арешту, Симон Петлюра у 1902 році виїхав із приятелем Прокопом Понятенком на Кубань. У Катеринодарі (нині Краснодар) вчителював. Однак невдовзі був заарештований за діяльність у Чорноморській вільній громаді (Кубанській організації РУП) і поширення антиурядових прокламацій. Згодом його відпустили але як "неблагонадійному" заборонили викладати. Тож кубанський історик, член-кореспондент Російської АН Федір Щербина запропонував упорядковувати архів Кубанського козацького війська. Там Петлюра зарекомендував себе як кваліфікований працівник.

Після політичної амністії в Російській імперії та повернення додому, їде до Петербурга, де знову долучається до політичної боротьби. 1911 року перебирається до Москви – тут на нього чекає наречена Ольга Більська, полтавка, студентка Московського університету.

З початком революції в Російській імперії Симон Петлюра організує в Мінську український з'їзд фронту, його обирають головою Української фронтової ради. Рада делегує його на Всеукраїнський військовий з'їзд, де Петлюру обирають головою Генерального військового комітету, а 28 червня 1917 року – генеральним секретарем у військових справах. Симон Петлюра негайно віддає наказ українським військам зайняти всі найважливіші урядові об'єкти Києва. Але натикається на спротив Володимира Винниченка – Голови Генерального секретаріату УНР. Винниченко вважав, що Радянська Росія, до влади у якій прийшли соціал-демократи, не буде воювати з такою ж соціалістичною Україною. Тому армія державі, що відродилась, не потрібна. На знак протесту проти такої позиції Винниченка 18 грудня 1917 року Петлюра подав у відставку. Але від боротьби за Українську державу не відійшов – саме під його керівництвом відбувся штурм “Арсеналу”, коли більшовики вчинили до війни з Росією, вважаючи, що «російські більшовики не збройний заколот у Києві».

15 листопада Петлюра, за своїм підписом як Головного Отамана Військ УНР видав лист-Універсал до українського народу, в якому закликав до боротьби за волю України. Спалахнуло антигетьманське повстання, а 14 грудня 1918 року Київ був узятий штурмом. Директорія триумфально увійшла до столиці через п'ять днів.

У жовтні 1920-го Польща уклала перемир'я з радянською Росією. , в листопаді 1920 року залишки українських військ відступили до Польщі, де були інтерновані. Після військової поразки від Радянської Росії Петлюра в еміграції намагається знову організувати боротьбу за незалежність України.

Москва постійно вимагала у Варшави видати Петлюру. Тож він змушений був постійно переховуватися. Під псевдо Полтавченко залишив Тарнов. Перебрався до Варшави. Там продовжував проводити переговори задля підтримки УНР, здійснював політичне керівництво урядом і військовими підрозділами та інституціями на території Польщі.

Як Петлюра оселився у Парижі не зважаючи на відстань, продовжував бути загрозою для радянської влади.

В підрадянській Україні більшовицька влада вважала його одним з найбільших ворогів. Пропаганда зробила з нього польського шпигуна, активного ворога України та організатора єврейських погромів. Тому Петлюру вирішили вбити. Це зробив єврейський поет та більшовицький агент Самуїл Шварцбард.

25 травня 1926-го Симон Петлюра вийшов з дому без дружини та охорони, які зазвичай його супроводжували. Скромно пообідав у паризькому закладі й зупинився біля книжкового магазину.

«Він завжди так робив, він завжди цікавився книжкою. Тому не дивина, що Шварцбард просто знав, де він буде, і він просто до нього підійшов. І він ніколи не відмовлявся, коли до нього підходили люди, він завжди з ними спілкувався».

Тому коли його озвали: «Ви Симон Петлюра?», він повернувся і сказав: «Так, це я»». Але замість питань, замість будь-яких слів йому в обличчя полетіли кулі»,

Він похований на цвинтарі Монпарнас у французькій столиці.

Симон Петлюра - засновник війська, яке захищало Україну від більшовиків понад століття тому. І коли визвольні змагання 1917-1921 років закінчилися, Петлюра намагався зберегти державницьку традицію. Він очолював Державний центр Української Народної Республіки за кордоном, сподіваючись, що українську державність вдасться відновити.

Збереження цієї традиції закінчилося тим, що державність була відновлена, і в 1992 році президент УНР в екзилі Микола Плав'юк передав клейноди й символи влади першому президенту незалежної України Леоніду Кравчуку.